

**О.П. ЧУМАК**, канд. техн. наук,

**О.В. ФЕДОРЧЕНКО**, студентка, НТУ «ХПІ»

## **ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ВИНОРОбСТВА В УКРАЇНІ**

Проведено аналіз стану ринку та економічних проблем виноробства.

It was making analyze of situation of market and economical troubles of vine making.

Сьогодні виноробна промисловість працює в непростих умовах, що викликані становленням ринкової економіки, це і обумовлює актуальність адекватного вибору стратегії її стабілізації і подальшого розвитку.

Уведення вільних цін на техніку, обладнання, матеріали, новий податковий механізм і відсутність достатньої кількості бюджетних коштів на закладку виноградників та виготовлення виноматеріалів та вин привели до зниження виробництва винограду та продукції його переробки.

Галузь потребує оснащення сучасним високопродуктивним обладнанням та механізмами, оскільки в деяких господарствах їх зношування досягає 80 %, а рівень механізації складає близько 15 %.

Підприємства через тяжке фінансове становище не в змозі самостійно оновлювати парк спеціалізованої техніки і тим паче купувати необхідні основні засоби механізації.

Виноробство характеризується низкою специфічних рис:

- повна залежність виробництва вина від якості та кількості винограду;
- розподіл виноробства на первинне та вторинне;
- виготовлення високоякісних марочних вин, шампанського за класичною технологією та коньяку потребує тривалого часу, що рахується роками;
- тривалість виготовлення вищеназваних вин сповільнює обіг оборотних коштів, тому виноробні підприємства потребують їх в більшому об'ємі;
- необхідність використання спеціальної тари та особливих ємностей для зберігання та перевозки виноматеріалів.
- необхідність захисту готової продукції від підробок

Існуючи потужності виноробної галузі дозволяють переробляти за сезон більш 800 тис тон винограду, виготовляти до 32 млн. дал вина, 2,6 млн. дал

коньяку, більше 80 млн. пляшок шампанського.

Слід зазначити, що через відсутність вітчизняної сировини, технологічне обладнання, яке є в виноробній галузі, завантажено лише на 20 – 40 %.

Відсутність необхідної кількості вітчизняної сировини спонукає виробників вина купувати його за кордоном, тим паче, що вартість закордонних виноматеріалів, наприклад, по коньячному спирту, нижче на 15 %, ніж вітчизняного.

Якщо проаналізувати дані проекту Концепції розвитку виноробства України на 2007 – 2025 роки, що була розроблена спільно інститутами «Магарач» та ім. В.С Таїрова, нас не чекає достаток вина. В Концепції прогнозуються наступні об'єми виноробства, які наведено в таблиці.

Таблиця

Прогноз виробництва виноградного вина, шампанського та коньяку на перспективу, млн. дал

	Вино		Шампанське		Коньяк	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Оптимістичний	11,0	13,9	4,3	5,2	1,8	2,3
Помірний	9,8	12,0	3,8	4,4	1,6	2,0
Песимістичний	9,4	10,7	3,6	3,9	1,5	1,7

Незначний ріст об'ємів виробництва виноградного вина в Україні за останні п'ять – сім років експерти пов'язують з:

- завершенням первинного розподілу ринку міцного алкоголю та збільшенням інвестицій у виноробну галузь;
- створенням перших вітчизняних «вино-горілчаних конгломератів», що вийшли на ринок зі значними товарними обсягами і солідними рекламними бюджетами;
- частковою легалізацією тіньового сектору виноробства та виноторгівлі;
- зміненням структури споживання алкоголю.

З метою зменшення потрапляння фальсифікату у місця масового продажу офіційним шляхом Кабінетом Міністрів України було прийнято рішення про встановлення мінімальної ціни у розмірі 12 гривень на вино та винні продукти у скляній тарі об'ємом 0,7 л або у картонно-паперовій упаковці об'ємом 1 л.

Згідно з даною постановою, дійсно частина виробників фальсифікованої продукції зникне, оскільки продавати свій продукт за такою ціною буде не вигідно.

З іншого боку, враховуючи теперішній стан пересічного українця, який не в змозі під час економічної кризи купувати дороге вино, може з'явитися чорний ринок збуту алкогольної продукції. Він в свою чергу може серйозно конкурувати з офіційним ринком.

28 квітня 2009 р. Президент України підписав закон №1202-VI «Про внесення змін у деякі закони України з питань акцизного збору». Законом, прийнятим Верховною Радою 31 березня 2009 р., передбачено підвищити з другого півріччя 2009 р. ставки акцизного збору на:

- вина гристі та вина газовані з 1,6 до 2,5 грн за 1 л або в 1,5 рази;
- спирт етиловий та лікерогорілочні вироби з 21,5 грн до 34 грн за 1 л 100 % спирту або на 26 %.

Крім цього згідно з цим законом із 2010 р. вводиться щорічна індексація ставок акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої в залежності від індексу споживчих цін.

Зараз ще не існує закону про відміну пільг щодо акцизного збору на етиловий спирт для кріплених вин. Але про це ведеться розмова. Тому в невдовзі виробники кріплених вин можуть сплачувати повну собівартість акцизного збору: не 0,5 грн за 1 л 100% етилового спирту, а вже 34 грн за 1 л спирту.

Всі прийняті закони та постанови держави, а також різке подорожчання енергоресурсів призводить до подорожчання продукції і знову ж таки на зниження покупної спроможності споживача.

Але винороби покладають велику надію на зібраний у 2009 році врожай, який за оцінками експертів, є одним із кращих за роки незалежності України.

Слід зазначити, що за останні роки споживання міцних та десертних вин зменшилося, але зросло споживання напівсолодких та сухих вин. Враховуючи це, багато виробників в останній час розширюють власне виробництво напівсолодких та сухих вин. Ми є свідками того, як за рахунок цих груп (особливо першої) збільшився асортиментний ряд у найвідоміших виробників: «Коблево», «Коктебель», «Інкерман», «Золота Амфора». Така тенденція торкнулася також «Масандри», підприємства, що раніше спеціалізувалося на виробництві десертних та кріплених вин.

За рахунок об'єднання створення тандему «Коктебель»-«Союз-Віктан», «Інкерман»-«Логос» вони за останні роки значно активізувалися та зміцнили свої позиції.

Нова тенденція в країнах Європи це розливання ординарних столових дешевих вин міцністю до 11 градусів в пластмасові пляшки. Крім того, в Іта-

лїї та Росїї впроваджено технологїю розливання ординарних виноградних вин у багат шарові картонні пакети (брикети), що отримали сертифікацію системи якості. З 2005 року така технологія розливу застосовується в Україні підприємствами «Сандора» в Миколаївській області та «Білозерський» в Херсонській області. Така технологія дозволила значно зменшити ціну на ординарні столові вина, що привело до збільшення покупної спроможності.

Швидко зростаючий ринок – це ринок слабоалкогольних напоїв. Поєднання невеликої кількості вина або горілки з фруктовими соками, ароматизовані та з додаванням газованої води привело до утворення «молодіжного» напою міцністю 6 – 12 градусів. Широкий спектр ароматів та низька ціна за пляшку 0,33 л забезпечує популярність цього напою, а також збільшенню об'єму продажу. Основними виробниками слабоалкогольних напоїв в Україні є чотири підприємства: «Оболонь», «Союз-Виктан», «Росинка» та «Нові продукти». Як це не болісно, але слід зазначити, що у молодіжній аудиторії слабоалкогольні напої більш популярні чим вино.

Підбиваючи підсумок сучасного стану ринку виноградного вина в Україні, слід зазначити, що вітчизняний ринок натуральних виноградних вин розвивається.

Структура виробників виноградних вин динамічна, що обумовлено появою нових конкурентно спроможних виробників, а також підсилення позицій на ринку традиційних виноробних підприємств.

Аналіз поточних тенденцій у виноробній промисловості показав, що для виходу з кризи недостатньо власних коштів підприємств, для цього необхідні дотації, пільгове кредитування та серйозна державна підтримка в цілому. Крім цього, необхідно більш раціонально використовувати ті ресурси, що виділяє держава, підвищити якість продукції та економічну ефективність виробництва, більш активно залучати інвестиції для подальшого розвитку галузі.

**Список літератури:** 1. *Матчина И.Г.* Стратегия развития виноградо-винодельческого производства Украины / *И.Г. Матчина* // Бизнес-информ. – 2004. – № 2. – С. 78 – 82. 2. *Музыченко Б.А.* Виноградарство в современном мире. Тенденции и перспективы / *Б.А. Музыченко* // Виноград и вино России. – 2001. – № 2. – С. 15 – 17.

*Надійшла до редколегії 02.12.09*